

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 304. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-idm140209964154768/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

EPISTLER

- modentlig Ajas, græsk Sagnhelt, deltog i Toget mod Troja. – *Helena*, Prins Paris' Bortførelse af Spartanerkongen Menelaos' Hustru Helena, Jordens skønneste Kvinde, var Aarsagen til den trojanske Krig. – *Thesi*, af lat. thesis, Tese, Sætning, som skal bevises.
- S. 171. *Laden*, Den store Gaard Lade Nordøst for Trondheim var Jarlesæde i Middelalderen. – *Nidraas*, Nidaros, Trondheim. – *Nestor*, græsk Sagnkonge i Pylos, Grækernes vise Raadgiver under den trojanske Krig. – *Dissertation*, Afhandling. – *Hercules*, det latinske Navn paa den græske Sagnhelt Herakles, berømt for sine vældige Bedrifter og Kralpræstationer. – *Stærkodder*, nordisk Sagnhelt, en haardfør og frygtløs Kæmpe. – *Nat-Stoel*, Stol med Kloset. – *Geryon*, Geryones, en græsk Sagnkæmpe med tre Kropp, hvis Okser Herkules skulde hente, og som han derfor først maatte dræbe. – *befalet een af giøre Ende paa sit Liv*. Da Herakles (Herkules) havde faaet en forgiftet Underbeklædning paa, rejste han et Baal, som han besteg og lod sin Ven Poias sætte Ild derpaa. Da Starkad (Stærkodder) var træt af Livet, fordi han havde ladet sig købe til en Nidingsdaad, betalte han med sine Judaspenge en Kæmpe, Hader, hvis Fader han havde dræbt, for at hugge Hovedet af sig (Saxo 8, 8). – *Petrei*, *Lyschanders*, *Strelows* . . . *Beretninger*. Petrus Olai (d. ca. 1570), Claus Christoffersen Lyschander (1558-1624), Hans Nielsen Strelow (1587-1636), danske Historikere. – *Pufendorff*, Samuel Pufendorf, tysk Historiker og Retslærd (1652-94), skrev om Sverige i I. Afsnit af sin *Continuirte Einleitung zu der Historie der vornehmsten Reiche und Staaten von Europa*, 1689.
- S. 172. *Vanitet*, Forfængelighed. – *Ægyptiske Historier*. I Ep. 362 omtaler Holberg den græske Historiker Diodoros Siculus (1. Aarb. f. Kr.), der har paavist, at mange historiske Personer i Ægypten af Grækerne er gjort til mytologiske Figurer. – *om Skue-Spill*, se Ep. 190. – *Terentius*, romersk Komædiedigter (d. 159 f. Kr.). – *Plautus*, romersk Komædiedigter (ca. 250-194 f. Kr.). – *Aristarchus*, Grækeren Aristarchos, Oldtidens største Filolog (d. 145 f. Kr.). – *ikke altid Kienders af Skue-Spill*. Se Note til Ep. 190. – *Horatius*, romersk Digter (65-8 f. Kr.). – *Arte Poëtica*, af lat. Ars Poetica, Digtekunsten. – *At nostri etc.*, lat. »Vore Forfædre har dog lovprist baade Plautus' Versifikation og hans Vid; paa begge Omraader var de alfor overbærende, for ikke at sige enfoldige« (Ars Poetica, Vers 270-72).
- S. 173. *for ham*, for ham. – *Macrobius*, romersk Grammatiker (5. Aarb. e. Kr.). – *Gellius*, romersk Forfatter (2. Aarb. e. Kr.). – *censure*, Kritik. – *efter Catonis Beretning*. Sikkert en Erindring om Cicero, De Senectute 15,50, en fingeret Samtale, i hvilken Cato

NOTER

d. Æ. bl. a. giver Eksempler paa gamle Mænds intellektuelle Glæder, f. eks. gamle Forfatteres Fornøjelse ved at læse deres egne Værker: Nævius plejede at glæde sig over sin Puniske Krig og Plautus over sin Pseudolus og Truculentus. - *Artifici etc.*, lat. En Kunstner maa man stole paa inden for hans Kunsts Omraade. - *Amphitryon*, Molières versificerede Komædie Amphitryon (1668). - *L'Avare*, fr. Den Gertige, Prosakomædie af Molière (1668). - *Lingvist*, Sprogmeister, Stilist.

S. 174. *Jactor etc.*, Cisticlaria, 2.1 Vers 4-10. Plautus, ved Fr. Høegh Guldberg, I, 1812, 253:

... jeg tumles, plages
 mættres, pines og dræies rundt paa Elskøvs
 Hjul, forfærdes, har ingen Ro, men drives
 hid og did paa ustadig Vind, Min Sjæl er
 heelt omhyllt af Taager. Hvor jeg er, der
 er jeg ikke; men hvor jeg ikke er, der
 ere Tankerne. Saa det gaaer med mine,
 de mangfoldige Sind, Hivad nys har hovet,
 hover atter om lidt ei meer. Ja! Elskov
 gjækker, driver paa Flugt, gaaer ind paa, falder
 an mod, slæber afsted, fraholder, smigrer
 og begaver den Trætte, mig. Solv Det, den
 giver, giver den ikke rent, men skuffer
 blot, frataader de Ting, den nys har raadet
 til, og roser nu Det, den nys har raadet
 fra. -

Menschenskræk, Diderich Menschen-Skræk; (1724, se Bind V), det er Intrigen, Holberg har hentet fra Plautus. - *benytte mig af*, nemlig i Huus-Spøgelse eller Abracadabra (1752, se Bind VII). - *Paleprat*, Palaprat, fransk Dramatiker (1650-1721), bearbejdede Terents' Eunuchus under Titlen Le Muet (Den Stumme), 1691.

S. 175. *Julius Cæsar*, romersk Statsmand og Forfatter (100-44 f. Kr.). - *tu quoque etc.*, lat. Holberg har Citatet fra Forordet til Comédies de Plaute (Paris 1691), der var oversat til Fransk af Mademoiselle le Fevre, senere Madame Dacier (levede 1654-1720), men tror fejlagtigt, at det er fra Cæsars Tragedie. Madame Dacier har ingen Kildeangivelse. Versene er bevaret i Suetons lille Biografi af Terents, Kap. 5. - *Menander*, græsk Komædie-digter (ca. 342-292 f. Kr.). - *Acteurs*, fr. Skuespillere.

S. 176. *dølge*, bemmeligholde, fortie. - *accommoderede*, passede. - *rørige*, tungt fordøjelige. - *Plutarchus*, den græske Forfatter og Filosof Plutark (ca. 46-120). - *Philippus*, Filip II (382-336 f. Kr.), Konge af Makedonien. - *Athenæus*, Athenæos, græsk Forfatter (o. 200 e. Kr.), i hans Arsenal af Oplysninger om